

De *ij* hoort erbij!

Doelgroep	Primair onderwijs – middenbouw
Vorbereidingstijd	5-10 min.
Lesduur	10-20 min. per les
Kerdoelen (herziend sep.'24)	6 (creatief taal gebruiken), I3 (spelling)
Taalperspectief (systemisch, individueel, sociaal cultureel, historisch)	Systemisch (hoe zit taal in elkaar)
Lestype (klassikaal, groepjes, individueel)	Klassikaal en groepjes
Materiaal/Benodigdheden	Bij opdracht 2: uitgeprinte <i>ij</i> -bladen, scharen, lijm
Thematiek	Woordenschat, Taalplezier, Spelling
Competenties	Taalvaardigheid, Samenwerken

Drie leuke activiteiten voor in de klas rond de ‘letter’ *ij*

Achtergrond

De letter *ij* is een vreemde eend in de bijt. Hij staat niet in het alfabet (zoals de *y*), maar we noemen het vaak wel een letter. We schrijven hem als hoofdletter wél als één letter, maar in het woordenboek moet je woorden die beginnen met een *ij*, bij de letter *i* zoeken. De letter heeft een bijzondere geschiedenis. In het tijdschrift *Onze Taal* (nr 6, 2024) staat een [uitgebreid artikel over de *ij*](#). En in dat kader hebben we dit jaar ook een echte unieke chocoladeletter *IJ* laten maken, zodat kinderen van wie de naam met een *IJ* begint eindelijk eens een passende/goede letter in hun schoen kunnen krijgen (in plaats van het met de letter *I* moeten doen). Hieronder vind je daarom drie leuke korte lesjes over de vreemde ‘letter’ *ij*.

Opdracht I: Ei of ij (10 minuten - schrijfoopdracht)

Vraag aan de leerlingen hoe je het woord *mij* schrijft. Spreek het woord alleen uit en zeg niet wat de betekenis ervan is. Doe eventueel hetzelfde met *zij*, *hij* en *wij*. De kinderen komen erachter dat ze niet genoeg informatie hebben om dit te weten. De betekenis van een woord (de bedoeling van de spreker) kun je niet altijd weten op basis van een klank. Dat wordt dan pas duidelijk als je het woord in een zin zet en er dus meer informatie bij komt. Leg uit dat je dat ‘**de context**’ noemt.

Als je deze *ei/ij*-woorden los uitspreekt, weet je niet of het de lange *ij* of korte *ei* moet zijn. Maar als je ze in een zin zet (en dus een bepaalde context geeft), weet je welke betekenis bedoeld is en met welke *ei/ij* het geschreven moet worden.

mei en mij / zij en zei / hij en hei / wij en wei

Laat deze zes woorden zien op het digibord en vraag aan de leerlingen om een zin te maken met zoveel mogelijk van deze woorden erin. Wie maakt de langste zin die ook nog inhoudelijk klopt?

Voorbeelden:

Zij loopt op de hei met mij. (3)

Hij zei in mei tegen mij: 'Gaan wij naar de wei of de hei?' (7)

'In mei liep hij op de hei met mij', zei zij, toen wij op de wei waren. (8)

Opdracht 2: De rijbaan (20 minuten - knutselopdracht)

De letter *ij* bestaat uit een rechte weg (I), een weg met een bocht (J) en daarbovenop staan twee rotondes (de puntjes). De perfecte letter dus voor het maken van een gave rijbaan (of ijsbaan) met een paar Griekse-Y-splitsingen erbij! Print de *ij*-baan-bladen uit en laat de leerlingen knippen en samen mooie rijbanen maken. Ze kunnen de banen opplakken op A3-papier die ze eventueel weer aan elkaar vastmaken. De baan moet natuurlijk ook over de IJssel en langs het IJmeer gaan en het eindpunt is de chocoladeletter *IJ*!

PS: Stuur vóór 6 december een foto van het eindresultaat naar louk@onzetaal.nl. Wij verloten namelijk een echte unieke chocoladeletter *IJ* onder de inzendingen.

Opdracht 3: Het land zonder *ij* (5-10 minuten – raadspel)

Vertel de leerlingen dat er een land is heel ver weg waar het heel leuk wonen is (ze hebben er bijvoorbeeld heel mooie **bergen**, je kunt er mooi **wonen**, het is er vaak lekker **warm** en soms ook heel **koud**) maar dat er wel iets mis is met het land (ze hebben er vreemd genoeg geen **ijsjes**, geen **huizen** en ook geen **jassen**). Door vragen moeten ze erachter komen wat er mis is met het land (antwoord: ze hebben er niks waar de letters *i* of *j* in voorkomt, het is het land zonder *ij*).

Je kunt er dus wel **schaatsen**, maar er ligt nooit **ijs**, je hebt er wel **gras**, maar geen **wei**, ze houden van een **omelet** maar hebben geen **kippen** en ook geen **eieren**. Wie het geraden heeft, mag meedoen met antwoorden geven tot iedereen het doorheeft (of je neemt een tijdslimiet van bijvoorbeeld 5 minuten).